

سواد دیجیتال، سواد زندگی است

مراد از سواد دیجیتال صرفاً مهارت‌های فنی استفاده از ابزارهای دیجیتال و پلتفرم‌های اجتماعی نیست.

نصر: مراد از سواد دیجیتال صرفاً مهارت‌های فنی استفاده از ابزارهای دیجیتال و پلتفرم‌های اجتماعی نیست. بلکه سواد دیجیتال ابعاد گوناگونی دارد که مهارت‌های فنی برای دسترسی و استفاده از فناوری‌های دیجیتال یکی از آنهاست.

دیجیتالیسم، اکوسیستم صنعت رسانه را تغییر داده و انقلابی عظیم در جهان رسانه‌ها ایجاد کرده است. «هم‌گرایی» و «تعاملی بودن» جوهره این انقلاب ارتباطی است. از همین روست که رسانه‌های اجتماعی به عنوان مهم‌ترین و متداول‌ترین راه و ابزار بازاریابی در جهان امروز شناخته می‌شوند.

ایده عصر دوم رسانه‌ها و یا عصر دیجیتال در رسانه‌ها اشاره به همین تحول پارادایمیک دارد. ارزش بازار رسانه‌های دیجیتال جهان در سال 2021 با 15 درصد رشد به بیش از 292 میلیارد دلار رسید و پیش‌بینی می‌شود ارزش این بازار رو به رشد در سال 2025 به حدود 415 میلیارد دلار برسد.

اگر در گذشته، سواد به معنی توانایی خواندن و نوشتن بود، حالا با انقلاب دیجیتال سواد دیجیتال به یک ضرورت تبدیل شده است.

گرچه در نگاه نخست، بُعد فنی و ابزاری این مفهوم به ذهن متبادر می‌شود اما مراد از سواد دیجیتال صرفاً مهارت‌های فنی استفاده از ابزارهای دیجیتال و پلتفرم‌های اجتماعی نیست. بلکه سواد دیجیتال ابعاد گوناگونی دارد که مهارت‌های فنی برای دسترسی و استفاده از فناوری‌های دیجیتال یکی از آنهاست.

عنصر محوری رسانه‌های دیجیتال را تولید و به اشتراک گذاری محتوا و تعامل دانسته‌اند. لذا یکی از ویژگی‌های سواد دیجیتال، توان مندی شهروندان در مشارکت مؤثر در تولید محتواست.

از این رو، سواد دیجیتال هم به معنی دست‌رسی و مهارت فنی استفاده از ابزارهای دیجیتال، و از آن مهم‌تر، به معنای توانایی‌های مربوط به درک و تفسیر معانی و همچنین توان مندی‌های مشارکتی متناسب با پلتفرم‌های جدید و فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی است. از این منظر، سواد دیجیتال نوعی توان مندی برای حمایت از دموکراسی، مشارکت و شهروندی فعال دانسته می‌شود.

به عبارت دیگر، مهم‌تر از مهارت استفاده از پلتفرم‌ها و ابزارهای دیجیتال، توانایی مشارکت آگاهانه و تفسیر انتقادی در مواجهه با محتوا در پلتفرم‌های جدید و اجتماعی است. اینها اهمیت ویژه‌ای در سنجش شایستگی‌های سواد دیجیتال شهروندان دارند و از پایه‌های آگاه‌سازی شهروندان در دنیای امروز به شمار می‌روند.

تحقق دموکراسی در گرو سواد دیجیتال شهروندان است. چراکه هدف از آن این است که مردم به طور آگاهانه فعال و مشارکت‌جو باشند.

پر واضح است که فرایند دیجیتالی شدن منحصر به عرصه رسانه و اطلاع‌رسانی نیست. امروز جهان شاهد یک تحول و تغییر بنیادین از اقتصاد صنعتی به اقتصاد دیجیتالی است و از این رو کشورهای پیشرفته سرمایه‌گذاری سنگینی برای این تحول دیجیتالی انجام داده‌اند.

دانیل بل با نظریه جامع‌اطلاعاتی، در واقع این ایده را مطرح کرد که اطلاعات در حال تبدیل شدن به عاملی کلیدی در توسعه اقتصادی و اجتماعی است.

امروز شاهدیم که فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، الگوهای کسب و کار، روابط اجتماعی و شیوه نگاه کردن شهروندان را به جهان تغییر داده‌اند.

از این رو در فضای جدیدی که دیجیتالیسم ایجاد کرده است نیازمند مهارت‌ها و تخصص‌های نو، شیوه‌های جدید رفتار و شکل‌های جدید روابط اجتماعی هستیم. با توسعه پرشتاب فناوری و آمیختگی بیش از پیش اطلاعات و فناوری‌های ارتباطی در حوزه‌های مختلف سلامت و پزشکی، آموزش، خدمات شهروندی و کسب و کارها، نیاز به سواد دیجیتال ناگزیر شده است.

سلامت الکترونیک، دوراپزشکی، آموزش از راه دور، مدارس اینترنتی، اینترنتی‌شدن ثبت نام‌ها، تشویق مشتریان بانک‌ها به پرداخت قبوض به شکل غیرحضوری، شهروندان را به یادگیری مهارت‌های پایه‌ای در استفاده از ابزارهای دیجیتال مجبور ساخته است.

امروز گسترش فناوری‌های جدید ارتباطات و اطلاعات، مهارت در استفاده از آنها را جزء ملزومات بسیاری از مشاغل ساخته است. لذا برخورداری شهروندان از مهارت‌های سواد دیجیتال، در کنار کارکردهای فردی (فعالیت‌های زندگی روزمره و حفظ و ارتقای کیفیت زندگی، فعالیت‌های آموزشی، شغلی و حرفه‌ای)، برای مشارکت در پیشرفت و توسعه کشور نیز ضرورتی انکارناپذیر

است؛ زیرا فراهم شدن زیرساخت ها و اجرایی شدن راهبردهای توسعه مستلزم آن است که شهروندان توانایی بهره مندی از آنها و مشارکت در فرایند پیشرفت کشور را داشته باشند.

فناوری های دیجیتال، علاوه بر مزیت های فردی، اجرای برنامه های توسعه را تسهیل می کنند و در خدمت توسعه پایدار هستند. در واقع، هم از جهت رسانه ای، در عصری که به عصر رسانه های اجتماعی معروف است، توجه به سواد دیجیتال ضرورت دارد چون سواد دیجیتال با مهارت هایی در حوزه ارتباطی و انتشار (ارسال، دریافت و تولید محتوا)، توانش تفسیر پیام و انتخاب رسانه مناسب برای ارتباط، مهارت های تفکر نوآورانه در ارتباط است و تولید محتوای آگاهانه و موثر، به توان مهندسازی جامعه کمک می کند و هم از جهت اداری و حکم رانی، بهره مندی بهینه از فرصت هایی که فناوری های ارتباطی و اطلاعاتی فراهم می کنند مستلزم ارتقای سواد دیجیتال است.

فرایند دیجیتالی شدن یعنی توسعه سیستم های هوشمند و دولت الکترونیک، به شفاف سازی فرایندها، کاهش فساد اداری و کاغذبازی و تسهیل کسب و کارها کمک می کنند و در آینده، به مراتب بیش از امروز، حکم رانی خوب به توسعه فرایندها و فناوری های دیجیتال وابسته خواهد بود.

اگر دغدغه آسیب های توسعه رسانه های اجتماعی و فناوری های دیجیتال را داریم (که البته باید داشته باشیم) نیز بهترین راه چاره توجه به سواد دیجیتال است چراکه چه بخواهیم و چه نخواهیم امکان توقف کلان روند دیجیتالی شدن در عرصه های مختلف صنعت و زندگی ممکن نیست.

سواد دیجیتال در دنیای به سرعت در حال دیجیتالی شدن، سواد زندگی است.
خبرگزاری عصرایران